

jaliste iz drugih zemalja. U oba slučaja jugoslavenske zemlje, a posebno Hrvatska, bile su vrlo slabo zastupljene. Među predavačima je bio jedan Slovenac, jedan Srbijanac, a iz Hrvatske su nastupili jedan političar koji je govorio o pitanjima jedne jugoslavenske konfederacije (mr. Z. Mršić) i jedan gospodarstvenik (dr. A. Čičin Sain).

U ovom izvještajnom razdoblju vodstvo Instituta je prihvatio nama dobro poznati dr. Walter Suppan, savjetom i dalje pomažu uglednici poput prof. dr. Rikard Georg Plaschka i prof. dr. Josef Breu, a tu su i spomenuti dr. Lukan, dr. Jordan, dr. Mack te prof. dr. Horst Haselsteiner koji ujedno vodi i sličan institut u Grazu. Svi oni su se bavili i problemima naših zemalja, govore pojedine jugoslavenske jezike i žele čvršću suradnju i pružiti stručnu i drugu pomoć, ali su, očito, odjeci s naše strane nedovoljni i nesustavni. To potvrđuju i podaci navedeni u ovoj stručno-izvještajnoj publikaciji.

Dragutin Pavličević

NIKOLA ČOLAK, REGESTI MARITTIMI CROATI (HRVATSKI POMORSKI REGISTRI) I

Padova 1985, 646 stranica

U izdanju Središnjice za proučavanje hrvatske povijesti (Centro di studi storici croati) iz Venecije, Nikola Colak je objavio prvi dio svoje zbirke tiskanih izvora, hrvatskih pomorskih regesta. Autor ističe da je izabrao vrela koja se odnose na afirmaciju Hrvatske na Jadranu, to jest na povijest njezina pomorstva i sve što je u svezi s time. Dao je prednost XVIII stoljeću u kome, za moderno doba, raspoložemo potpunijim izvorima i zato što ih se može, smatra autor, predstaviti u njihovoj mogućoj cjelovitosti. Predočeni se izvori odnose na pomorsku trgovinu Hrvata koji su plovili pod tri zastave, carskom, mletačkom i dubrovačkom, a dijelom i turskom. Namjera je autora da osim nastavka ovih regesta definitivno obradi cjelokupnu dokumentarnu istraženu građu, iz koje jasno izbija tisućljetna funkcija Hrvatske na Jadranu.

Prvi svezak Hrvatskih pomorskih regesta sadrži 4890 dokumenata, upotpunjenih s kronološkim popisom dokumenata i dosjea, te onomastičkim i toponomastičkim indeksom. Dokumentarna građa ovdje prezentirana, ističe autor, potječe od nekolicine fondova Državnog arhiva u Veneciji i Državnog arhiva u Fanu. Obuhvaća razne vidove pomorskog života: od ljudskog elementa, preko brojnih putovanja između četiri glavne luke na Jadranu (Venecija, Trst, Ankona, Drač) i drugih glavnih luka Dalmacije (Dubrovnik, Split, Trogir, Šibenik, Zadar), do brodova kao sredstva za prijevoz, organizacije, plovidbe, robnih tereta itd.

Jasnoće radi, građa je podijeljena prema regijama, počevši od sjevera: Istra, Hrvatsko Primorje, Kvarner, Dalmacija, Dubrovnik, Boka Kotorska. U plovidbu su uključeni osim talijanske obale od Romagne do Puglie, Albanija i Jonsko otočje. U pogovoru knjige autor je sumirao dobivene rezultate o etničkoj pripadnosti obiteljskih loza pomoraca s istočne jadranske obale, i to prema regijama i po većim mjestima. Autor ističe da je najaktivnija regija na polju pomorstva bila nesumnjivo Boka Kotorska. Jedan od razloga za to je i činjenica da je u ovom svesku uključen (gotovo u cijelosti) fond mletačkog konzulata u Draču u kome su Bokelji imali gotovo isključivi monopol. Iz sumiranih podataka vidi se da je opće brojno stanje parona i kapetana prisutnih u ovom prvom svesku od Istre do Albanije slijedeće: od ukupno 707 loza pomoraca sa 1475 članova, 516 loza sa 1212 članova su Hrvati, 156 loza sa 203 člana su Talijani, a 35 loza sa 60 članova su ostali.

Može se zaključiti da ova zbirka izvora predstavlja važno polazište za proučavanje pomorske trgovine na istočnoj jadranskoj obali u XVIII stoljeću. Njena osnovna kvaliteta je u iscrpnosti i sistematičnosti kojom je autor prikupio i objavio ove izvore. U svojim komentarima autor se ograničio na utvrđivanje etničke pripadnosti navedenih pomoraca, želeći potkrijepiti i dokazati svoju osnovnu tezu da je pomorska trgovina na istočnom Jadranu u XVIII stoljeću pretežno u

rukama Hrvata, što i izlazi iz dobivenih podataka. Treba, međutim, napomenuti da ovi izvori pružaju i mnoštvo drugih informacija vezanih uz pomorsku trgovinu kao važan aspekt ekonomske povijesti istočne jadranske obale u XVIII stoljeću. Postoji mnoštvo podataka o brodovima, veličini i vrsti broskog tereta, podaci o itinereru broda, o novčanim davanjima javnim vlastima, o havarijama brodova i drugo. Sve to pružilo bi dobru osnovu i za kompleksnije proučavanje pomorske trgovine na istočnom Jadranu, što je stvar daljnjih istraživanja i istraživača. Obiljem sustavno prikupljenih podataka ova će zbirka izvora pri tome biti od velike pomoći.

Borislav Grgin

UDK 949.713

ISSN 0351-2142

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 24

ZAGREB

1991.

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

Izdavač: ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATICKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Filozofski fakultet Zagreb — Humanističke i društvene znanosti, Zagreb, Krčka ul.1

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdavanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti, tehnologije i informatike.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu R Hrvatske br. 6859 1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informacije R Hrvatske pod br. UP-547 2 — 84 — 1984.

R A D O V I 24

Za izdavača
dr. Nikši Stančić

Tehnički urednik
Franjo Čuješ

SURADNICI U OVOM BROJU

BOBAN mr. BRANKA, Zavod za hrvatsku povijest Zagreb
BUDAK dr. NEVEN, Filozofski fakultet Zagreb
ČORALIĆ LOVORKA, prof. Demonjina 9 Zagreb
GOLDSTEIN dr. IVO, Filozofski fakultet Zagreb
GRGIN BORISLAV, Filozofski fakultet Zagreb
HRABAK dr. BOGUMIL, Filozofski fakultet Novi Sad
JURIŠIĆ mr. IVAN, Zavod za hrvatsku povijest Zagreb
KEMBEROVIĆ HUSNIJA, prof. Sarajevo
KARAMAN dr. IGOR, Zavod za hrvatsku povijest Zagreb
KOLAR DIMITRIJEVIĆ dr. MIRA, Filozofski fakultet Zagreb
KOSTELAC ANA, student Filozofski fakultet Zagreb
KRIŽAK TIMUR, student Filozofski fakultet Zagreb
LABAŠ RENATA, student Filozofski fakultet Zagreb
LEČEK SUZANA, Zavod za hrvatsku povijest Zagreb
MIROŠEVIĆ dr. FRANKO, Školska knjiga, Zagreb
OČAK dr. IVAN, Kroflinova 38 Zagreb
PAVLIČEVIĆ dr. DRAGUTIN, Zavod za hrvatsku povijest Zagreb
POLIĆ BOBIĆ dr. MIRJANA, Filozofski fakultet Zagreb
PRLENDER mr. IVICA, Filozofski fakultet Zagreb
STRČIĆ dr. PETAR, Arhiv JAZU Zagreb